

Papur y Bwrdd

9 Gorffennaf 2015

Teitl y Papur	Briff Lles, Iechyd a Diogelwch Gorffennaf 2015
Cyfeirnod y Papur:	CNC B B 38.15
Paratowyd y Papur gan:	Andrew Johnson
Noddwyd y Papur gan:	Ashleigh Dunn

Pwrpas y Papur:	Gwybodaeth
Argymhelliad:	Nodi'r materion a'r cynnydd a wnaed hyd yn hyn
Angen Penderfyniad:	Amherthnasol

Effaith: Noder – efallai na fydd pob pennawd yn berthnasol i'r pwnc.	Effaith ar yr Amgylchedd:
	Effaith ar yr Economi:
	Effaith ar y Gymuned: Drwy'r gwaith a wnawn a'r ffordd a wnawn hynny, bydd CNC yn gwneud cyfraniad cadarnhaol at wella lles, iechyd a diogelwch ein staff a chwsmeriaid ledled Cymru.
	Effaith ar Wybodaeth:

Pwnc

Darparu diweddariad ar les, iechyd a diogelwch cyffredinol i'r Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol a Thrawsnewid.

Crynodeb a chefnidir

Mae'r papur briffio hwn yn disgrifio'r prif faterion a'r datblygiadau diweddar ym maes lles, iechyd a diogelwch, gan roi'r wybodaeth ddiweddar, prif ystadegau allweddol a dehongliad a chrynodeb byr o'r cynnydd a wnaed ar faterion penodol.

1. Prif ystadegau damweiniau a damweiniau fu bron a digwydd yn 2015/16 fel ar 12 Mehefin 2015 (ffigurau 2014-15 mewn cromfachau)

RIDDOR – staff	1	(0)
Digwyddiadau colli amser – staff	0	(2)
Digwyddiadau, dim colli amser – staff	15	(55)
Damwain fu bron a digwydd – staff	46	(131)
Adolygiadau o ddigwyddiadau difrifol	0	(4)
Digwyddiadau – contractwyr	1	{(60)}
Digwyddiadau – cyhoeddus	14	{
Damweiniau fu bron a digwydd – contractwyr	9	{(98)}
Damweiniau fu bron a digwydd – y cyhoedd	14	{

- Digwyddiad o dan Reoliadau Adrodd ar Anafiadau, Clefydau neu Ddigwyddiadau Peryglus 1995 (RIDDOR) yw math o ddigwyddiad sy'n rhaid adrodd amdano i'r Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch.
- Digwyddiad colli amser yw pan fo aelod o staff yn cael ei anafu wrth wneud ei waith a'i fod wedi cael amser i fwrdd o'r gwaith wedi hynny neu wedi bod yn cyflawni dyletswyddau ysgafn yn sgil yr anafiadau a gafodd (rhaid adrodd amdano o dan RIDDOR os yw'n para dros 7 diwrnod). Mae colli amser yn dechrau ddiwrnod ar ôl i'r unigolyn gael ei anafu.
- Digwyddiad dim colli amser yw pan fo aelod o staff yn cael ei anafu wrth wneud ei waith ond ei fod ond angen mân driniaeth cymorth cyntaf ac felly nad oes angen iddo gymryd amser i fwrdd o'r gwaith.
- Digwyddiad fu bron a digwydd yw digwyddiad heb ei gynllunio neu heb ei reoli nad yw'n achosi anaf, salwch na niwed, ond a allai wneud hynny.
- Mae anafiadau aelodau o'r cyhoedd yn ymwneud yn bennaf â damweiniau ar feiciau mynydd ar ein llwybrau pwrpasol, a llithro, baglu a chwympo ar lwybrau cerdded. Cynhelir asesiad risg ac archwiliadau rheolaidd ar y llwybrau ac maent yn cael eu harchwilio yn dilyn damwain hefyd.

Mae'r ffigurau am y cyfnod o 1 Ebrill 2015 i 12 Mehefin 2015 yn dangos un RIDDOR, pymtheg digwyddiad a phedwar deg chwech o ddamweiniau fu bron a digwydd ar gyfer staff CNC. Rydym yn gweithio gyda datblygwyr AssessNET i wella'r adnodd dadansoddi i ddatblygu adroddiadau mwy effeithiol er mwyn dysgu gwersi defnyddiol.

2. Ystadegau absenoldeb salwch 2015/16

Nid yw data salwch ar gyfer 2015/2016 wedi bod ar gael oherwydd materion datblygu MyNRW sy'n cael eu rheoli'n weithredol gan y Bwrdd Prosiect MyNRW. Yr ydym yn awr yn y broses o poblogi pob adroddwyd absenoldeb oherwydd salwch sydd ar gael i mewn i MyNRW. Rydym yn disgwyl i'r gwaith hwn gael ei gwblhau erbyn diwedd mis Gorffennaf, ynghyd â chadarnhad o'r fformat adrodd i ddiwallu anghenion busnes. O'r pwynt hwnnw byddwn mewn sefyllfa i adrodd data absenoldeb oherwydd salwch

Yr ydym hefyd yn atgoffa rheolwyr yn y bwletin Rheolwyr Misol ar gyfer mis Gorffennaf i atgyfnerthu'r angen i ddefnyddio mecanwaith presennol ar gyfer rhoi gwybod am

absenoldeb oherwydd salwch tan ymarferoldeb hunanwasanaeth yn MyNRW ar gael .
Disgwylir i hyn fod ar gael ym mis Medi.

3. Prif Ddatblygiadau

- i. **Anaf i gontractwr yng Nghoed y Brenin.** Ddydd Mawrth 2 Mai, cafodd contractwr oedd yn gweithio i UPM Tillhill ac yn cwmpo coed ar ein tir (Coed y Brenin) fel rhan o gontract gwerthu sefydlog, ei anafu a'i gludo mewn hofrennydd i Ysbyty Gwynedd Bangor. Roedd wedi torri ei goes mewn sawl man, wedi torri ei ysgwydd a sawl asen. Er nad oedd yr anafiadau yn peryglu ei fywyd, gallai canlyniad y ddamwain fod wedi bod yn llawer mwy difrifol, a gallai fod wedi marw. Mae'r contractwr wrthi'n gwella o'i anafiadau ar hyn o bryd.

Pan mae contractwyr yn cyflawni gwaith ar dir a reolir gennym ni, mae gofyn iddynt gydymffurfio â gweithdrefnau iechyd a diogelwch llym ac fel rhan o'n rôl fel tîfeddiannwr gallwn fynd i safle i wirio eu bod yn dilyn y gweithdrefnau hyn. Pan fyddant yn torri'r gweithdrefnau hyn gofynnwn iddynt unioni'r sefyllfa, neu pan fo'r tramgwydd yn cyfaddawdu diogelwch yn ormodol gallwn atal y gwaith nes eu bod wedi unioni'r sefyllfa.

Mae adolygiad mewnol o drefniadau rheoli'r contractwr wedi cadarnhau ein bod ni'n cyflawni ein gofynion fel y tîfeddiannwr, yn unol â gofynion Cytundeb Diogelwch y Diwydiant Coedwigaeth (FISA) ar reoli iechyd a diogelwch mewn coedwigaeth.

Mae UPM Tillhill, fel rheolwr gwaith y goedwig, wedi ymchwilio i'r hyn a ddigwyddodd ar y safle, i ganfod y gwir achos ac i gyflwyno camau gweithredu i atal hyn rhag digwydd eto. Maent wedi rhannu eu hadroddiad drafft gyda ni a bydd y gwersi a ddysgir o'r adolygiad hwn yn cael eu defnyddio gyda'n gwaith cynaeafu cynhyrchu uniongyrchol.

Mae'r gwaith ar y safle wedi aildechrau gyda datganiad dull ac asesiad risg diwygiedig.

O ran meysydd cyfrifoldeb CNC gallwn gadarnhau bod trefniadau CNC yn weithredol. CNC oedd yn cyflawni rôl deiliad dyletswydd y tîfeddiannwr, sy'n cynnwys nifer o dasgau allweddol sydd naill ai wedi'u hadolygu neu wrthi'n cael eu hadolygu:

- Cydgysylltu gweithgareddau'r amgylchedd coedwig cyffredinol at ddibenion iechyd a diogelwch.
- Casglu gwybodaeth am beryglon ar safleoedd gwaith coedwigaeth ac oddi amgylch a chyflwyno'r wybodaeth i'r Rheolwr Gwaith Coedwigaeth.
- Sicrhau nad yw'r gwaith ar safle penodol yn effeithio ar iechyd a diogelwch pobl eraill.

Yn ogystal â hyn, mae ein hymchwiliad wedi edrych ar:

- Gymwyseddau staff CNC
- Yr hysbysiad cyntaf am y digwyddiad i'r tîm Lles, Iechyd a Diogelwch ac uwchgyfeirio'r mater at aelod o'r Tîm Gweithredol

Rydym wedi cynnig nifer o gamau gweithredu ar gyfer CNC ar gyfer gweithrediadau cwmpo coed a materion ehangach:

- Mae yna broses ar gyfer ymdrin â digwyddiadau difrifol/anafiadau sy'n newid bywyd/marwolaethau ar waith i gefnogi gweithwyr a theuluoedd yn cynnwys trefniadau cyfathrebu, ac wrth ymdrin â'r Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch a'r gwasanaethau brys.
- Adolygu amodau safle benodol a dogfennau cysylltiedig ar gyfer gweithrediadau cwmpo coed i sicrhau bod y wybodaeth yn dal yn ddilys os yw amser wedi mynd heibio rhwng yr adeg pan gafodd y rhain eu cynhyrchu ar gyfer eu gwerthu a'r adeg pan fo'r cynaeafu'n digwydd mewn gwirionedd.
- Darparu gwybodaeth i'r Rheolwr Gwaith Coedwigaeth ei hadolygu, ar hyn o bryd rydym yn trawsnodi'r wybodaeth hon ar ein mapiau peryglon yn hytrach na rhoi'r copïau gwreiddiol.

ii. **Digwyddiad colli amser yn cynnwys Cynllunio Coedwig Ardal (Gweithrediadau'r De) Dolaucothi, Sir Gaerfyrddin** - hysbysodd aelod o staff ei fod wedi llithro ar dir anwastad a defnyddio ei law i atal ei hun. Achosodd hyn iddo dorri asgwrn yn ei arddwrn. Bu'n rhaid iddo gymryd 4 diwrnod i ffwrdd o'r gwaith ac 11 ar ddyletswydd ysgafn. Mae ymchwiliad wedi dechrau i'r digwyddiad hwn, a bydd unrhyw wersi a ddysgir ac argymhellion yn cael eu rhannu ledled CNC, lle bo'n berthnasol.

iii. **Digwyddiad colli amser i Natural England yng Ngwarchodfa Natur Fenns a Whixall, Swydd Amwythig** - Mae'r warchodfa yn pontio'r ffin â Lloegr, ger yr Eglwys Wen yn Swydd Amwythig a Wrecsam yng Nghymru. Mae NE yn rheoli rhan Cymru y Warchodfa ar ran CNC drwy femorandwm cyd-ddealltwriaeth. Mae NE wedi rhoi gwybod am ddigwyddiad ym mis Mehefin lle cafodd gwirfoddolwr ei wasgu yn erbyn gât gan gerbyd. Bu'n rhaid i'r gwirfoddolwr fynd i'r ysbyty yn dioddef o anafiadau gwasgu. Mae ymchwiliad wedi dechrau i'r digwyddiad hwn, a bydd unrhyw wersi a ddysgir ac argymhellion yn cael eu rhannu gyda CNC.

iv. **Adolygiad o ddata Digwyddiadau Iechyd a Diogelwch Cyfoeth Naturiol Cymru o 1 Ebrill 2013 i 31 Mawrth 2015.** Yn ystod yr amser hwn, adroddwyd am ddigwyddiadau iechyd a diogelwch drwy ddefnyddio rhaglenni a systemau'r tri chorff blaenorol. Daeth y systemau hyn i ben ddiwedd Mawrth 2015 ac mae'r holl ddata a gasglwyd hyd yn hyn wedi'i goladu fel rhestr derfynol o ddigwyddiadau a hysbyswyd yn ystod dwy flynedd gyntaf y sefydliad. Nod y dadansoddiad oedd edrych ar y set ddata a cheisio pennu llinell sylfaen o amllder digwyddiadau i'n helpu ni i nodi patrymau ac i fod yn rhagweithiol wrth reoli iechyd a diogelwch. I grynhoi:

- Hysbyswyd am 1033 o ddigwyddiadau iechyd a diogelwch yn CNC, 349 ohonynt yn ddamweiniau, lle roedd rhywun wedi cael niwed.
- Mae 33.5% o ddigwyddiadau a hysbyswyd felly'n ddamweiniau (marwolaethau, digwyddiad (dim colli amser), digwyddiad colli amser, digwyddiadau RIDDOR, digwyddiadau 3ydd parti a digwyddiadau difrifol), lle cafodd rhywun ei frifo neu ei anafu.

- Mae 66.5% o ddigwyddiadau a hysbyswyd yn ddigwyddiadau (fu bron a digwydd, peryglon, difrod i eiddo ac ymddygiad bygythiol) na achosodd niwed gwirioneddol.
- Roedd yr holl hysbysiadau, yn cynnwys damweiniau, yn sylweddol is yn 2014/15 nag yn 13/14 ac roedd ar ei isaf yn Ion-Maw 2015.
- Yn seiliedig ar y data gorau sydd ar gael, mae CNC yn debygol o gael un damwain bob wythnos ond dylid casglu mwy o ddata gan ei fod yn amrywio.
- Ar sail cyfansymiau hanesyddol syml, gwelwyd bod mwy o ddamweiniau yn digwydd yng Ngweithrediadau'r De (40%), Gweithrediadau'r Gogledd a'r Canolbarth (30%) a Gwasanaethau Cenedlaethol (20%).
- Roedd llawer mwy o ddamweiniau a digwyddiadau'n digwydd ym misoedd Gorffennaf, Awst a Thachwedd na misoedd eraill.
- Mae llawer llai o ddamweiniau a digwyddiadau'n digwydd ar ddydd Sadwrn a dydd Sul na dyddiau eraill ond nid oes gwahaniaeth mawr rhwng nifer y damweiniau a'r digwyddiadau ar benwythnosau.
- Yn ystadegol, gan ystyried gwerthoedd cymedrig ac amrywiant y data, gellir rhagweld y gallai tair damwain ddigwydd bob mis yng Ngweithrediadau'r De ac mai digwyddiadau dim colli amser fyddai'r rhain yn bennaf wrth i weithwyr lithro, baglu a chwymho. Yng Ngweithrediadau'r Gogledd a'r Canolbarth gallai pedair damwain ddigwydd bob mis a digwyddiadau trydydd parti fyddai'r rhain yn bennaf sef damweiniau seiclo i aelodau'r cyhoedd. Gallai Gwasanaethau Cenedlaethol weld un damwain bob mis sef damwain dim colli amser i weithwyr a achoswyd wrth ddod i gysylltiad â digwyddiadau o fath penodol.

Trafodwyd yr astudiaeth yn y pwyllgor Cenedlaethol diweddar, lle nodwyd sawl rheswm dros y dirywiad mewn hysbysu yn y ddwy flynedd gyntaf. Gofynnodd y pwyllgor i'r fforymau rhanbarthol a'r cyfarwyddiaethau adolygu'r adroddiad a mynd i'r afael ag achosion posibl o beidio â hysbysu. Mae'r astudiaeth yn argymhell ein bod yn parhau i gasglu mwy o ddata o fis Ebrill 2015 a fydd yn cael ei ddadansoddi i gadarnhau rhai ffigurau sylfaenol yn sgil yr amrywiant mawr mewn gwybodaeth ddiweddar. Argymhellir bod unrhyw fenter i leihau/gwella hysbysiadau am ddigwyddiadau yn cael ei chyfeirio at gyfarwyddiaethau penodol gan fod y prif broblemau'n amrywio o un gyfarwyddiaeth i'r llall.

Cafodd y data hwn a'r drafodaeth a gafwyd yn y pwyllgor Cenedlaethol eu trafod mewn cyfarfod diweddar o'r Tîm Gweithredol ac mae Cyfarwyddwyr yn bwrw ymlaen gyda chymau gweithredu.

- v. Mae **rhaglen wella Lles, Iechyd a Diogelwch CNC** wedi'i hadolygu gyda thargedau allweddol y gellir eu cyflawni wedi'u pennu ar gyfer 2015-16. Mae'r rhain yn cynnwys asesu anghenion hyfforddi a darparu rhaglen hyfforddi i staff CNC ar reoli iechyd a diogelwch, asesu risg ac ymchwilio i ddamweiniau a damweiniau fu bron a digwydd, ac ymwybyddiaeth o iechyd meddwl.
- vi. Ar ddiwedd y flwyddyn ariannol ddiwethaf lansiwyd nifer o systemau disodli dros dro fel **AssessNET, y system hysbysu am ddigwyddiadau, StaffCall lone a'r system gweithio o bell** a'r Gronfa Ddata Safleoedd Bygythiol. Roedd y rhain i gyd yn ddatblygiadau pwysig ac yn gamau cadarnhaol ymlaen i ddileu'r ddibyniaeth ar systemau a etifeddwyd. Gan na fydd hi'n bosibl cael mynediad i'r hen systemau yn fuan, datblygwyd y systemau newydd hyn yn gyflym fel atebion dros dro i fynd i'r

afael â gofynion busnes uniongyrchol. Bydd gofynion hirdymor yn cael eu cwmpasu a'u datblygu dros y tair blynedd nesaf. Mae cynnydd wedi'i wneud eisoes gyda gofyniad cwmpasu am fenthyciad hirdymor ac mae system gweithio o bell a thîm prosiect ar waith.

vii. **Lles.** Rydym wedi sbarduno nifer o fentrau i gefnogi ein hymrwymiad lles yn CNC. Rydym wedi:

- Trefnu hyfforddiant Cymorth Cyntaf Iechyd Meddwl i reolwyr CNC. Bydd 28 aelod o staff yn cael eu hyfforddi, staff sydd wedi'u lleoli'n strategol mewn cyfarwyddiaethau a lleoliadau swyddfa gwahanol ledled y busnes.
- Sicrhau aelodaeth gorfforaethol i Gynllun Actif Cyngor Dinas Caerdydd sy'n golygu bod staff yn gallu cael mynediad am bris is i'r holl gyfleusterau hamdden. Ein gobaith yw gallu ailadrodd y trefniant hwn gydag awdurdodau lleol eraill yng Nghymru lle mae'n bodoli, ac rydym yn bwriadu chwilio am gyfleoedd i ddarparwyr a phartneriaid ddefnyddio cyfleusterau CNC, lle bo'n briodol.
- Yn dilyn awgrym drwy Myldea, rydym wedi datblygu tocyn parcio newydd ar gyfer ceir staff a fydd yn caniatáu i'r staff barcio am ddim yn y mwyafrif o safleoedd hamdden CNC.

viii. **Darpariaeth cymorth cyntaf yn adeiladau CNC.** Yn dilyn digwyddiad diweddar yn Nhŷ Cambria, mae'r Rheolwyr Cyfleusterau'n adolygu ein darpariaeth cymorth cyntaf mewn swyddfeydd a depos. Mae dau bwrpas i'r adolygiad: sicrhau bod darpariaeth cymorth cyntaf pob safle'n ddigon cadarn a sicrhau bod ein hadeiladau a'n swyddfeydd yn cydymffurfio â'r polisi a'r gweithdrefnau Cymorth Cyntaf newydd. Mae'r adolygiad wedi dechrau gyda'r gobaith o gwblhau'r holl feysydd blaenoriaeth uchel erbyn diwedd mis Gorffennaf. Mae'r adolygiad hefyd yn cwmpasu meini prawf eraill yn y polisi fel ystafelloedd cymorth cyntaf, cyflenwi a chynnal bocsys cymorth cyntaf a phenodi swyddogion cymorth cyntaf.

Y Camau Nesaf

1. Parhau i gyflawni eitemau'r rhaglen gwella lles, iechyd a diogelwch yn 2015/16.
2. Adolygu adroddiad digwyddiad contractwr UPM Tlhill a gweithredu camau gweithredu/argymhellion lle bo'n berthnasol.

Risgiau

- Ni ragwelir unrhyw risgiau ychwanegol

Goblygiadau Ariannol

- Ni ragwelir unrhyw oblygiadau ariannol. Mae'r buddsoddiad yng ngofynion dysgu a datblygu CNC wedi'i gynnwys yng nghyllideb 15/16.

Cyfathrebu

- Cynllun cyfathrebu parhaus i gynnal negeseuon lles, iechyd a diogelwch gan ddefnyddio'r holl ddulliau cyfathrebu sydd ar gael. Bwriedir cynnal sesiwn Yam Jam ym mis Gorffennaf/Awst.

Asesiad o'r effaith ar gydraddoldeb (EqIA)

- Amherthnasol, papur briffio'n unig.